

Naziv originala:
Thalassa Ali
A SINGULAR HOSTAGE

Copyright © by Thalassa Ali, 2002
Copyright © za srpsko izdanje Alnari d.o.o. 2007

Map illustration by Laura Hartman Maestro

Izdanje je objavljeno u saradnji sa PS-Editor-IP

ISBN 978-86-7878-105-6

Talasa Ali

DRAGULJ INDIJE

veličanstven roman o Indiji viktorijanskog doba

Prevela Jelena Spasić

EDITOR

Beograd, 2008.

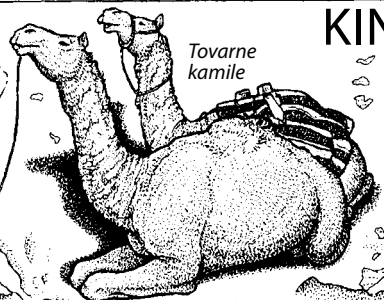
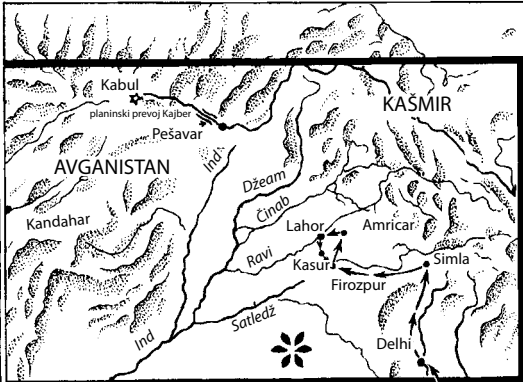
*U sećanje na
Saida Aklake Huseina Tauhidija,
koji mi je pokazao Put do Mira kroz rasute perle*

Izraz zahvalnosti

Među onima koji su mi pomogli oko ove knjige bili su Artur Edelstajn, koji me je naučio kako se piše umetnička proza, i moj spisateljski krug koji mu je davao predloge i koji je sve vreme imao strpljenja sa mnom. Moj prijatelj i agent Džil Knirim, urednik Danijel Mekaferti, Piter Šol, Luis Eimz i Bil Bel bili su prvi koji su knjigu shvatili ozbiljno. Gilo Afridi, Toni Mahmud, Samina Kareši i mnogi drugi prijatelji u Sjedinjenim Državama, Indiji i Pakistanu takođe su mi pružili savete i podršku. Kejt Mikijak, moj sitničavi urednik u *Bantamu*, koja me je gurala napred. Ne mogu dovoljno da je nahvalim i zahvalim joj se. Zahvaljujem i Sofi i Tobiju, mojim najbližim saveznicima.

HIMALAJI

Mont Everest

RADŽASTAN

NEPAL

ARABIJSKO MORE

INDIJA

DEKAN

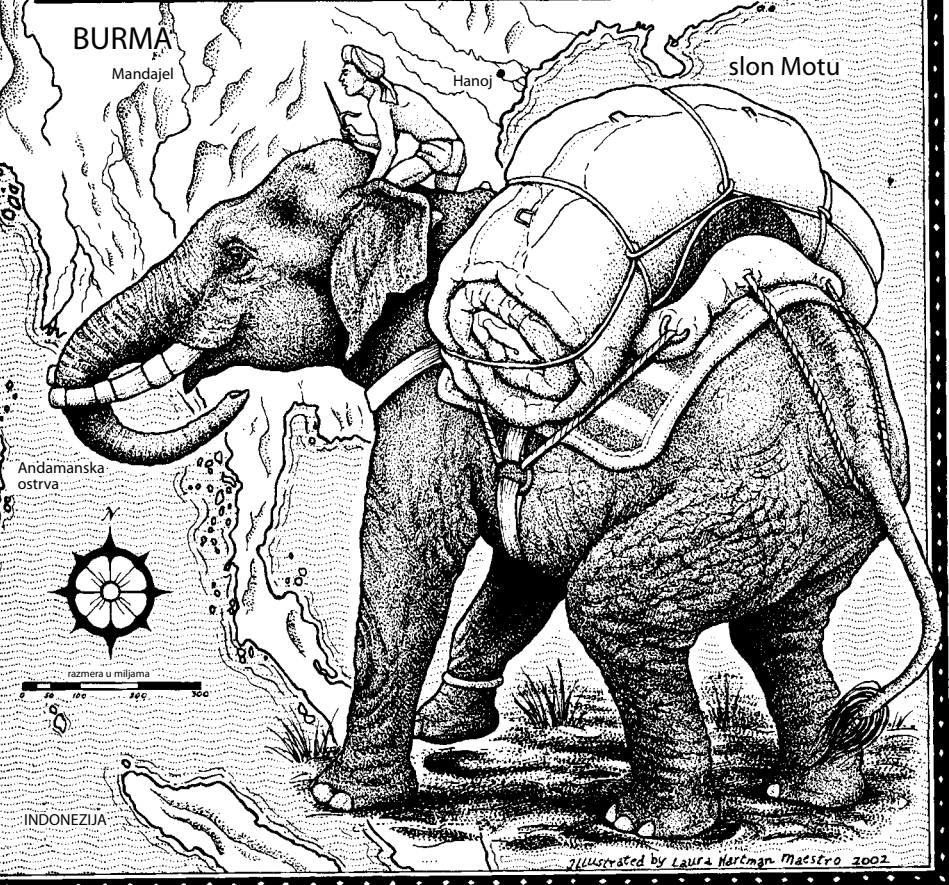
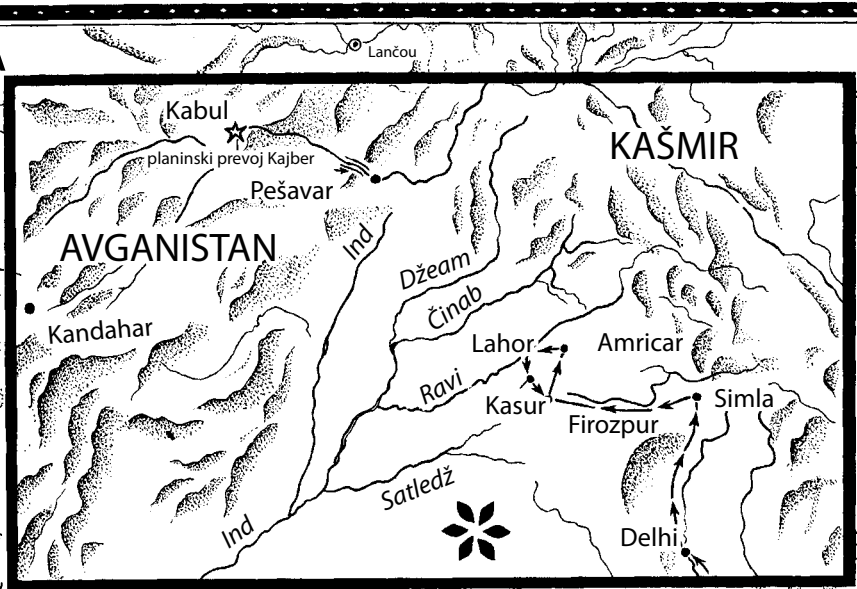
BENGALSKI ZALIV

INDIJSKI OKEAN

CEYLON

A

Istorijska zabeleška

Ova priča odvija se severno od Indije, u današnjem Pakistanu. Godina je 1838-1839, prva godina vladavine kraljice Viktorije. Preko svog zastupnika, ugledne Istočnoindijske kompanije, Britanija je do te godine već kontrolisala veći deo indijskog potkontinenta. Na severu, Velika igra – bitka između Britanije i Rusije za kontrolu nad Centralnom Azijom u XIX veku – dobijala je na intenzitetu.

Do 1838. godine, Britanci su se bojali ruske pretnje svojim teritorijama u Indiji. Rešen da nadmudri Ruse tako što bi zadobio političku kontrolu nad Avganistanom, lord Okland je poslao svoju vojsku u Kabul. Taj vojni pohod kasnije je nazvan Prvi avganistanski rat.

Pre nego što je krenuo u avganistanski vojni pohod, Okland je pošao na jedinstveno putovanje kroz Indiju dugo dvadeset hiljada kilometara da bi obezbedio pomoć umirućeg jednookog maharadže Randžita Singa od Pandžabe, čija se nezavisna vojna država nalazila između britanskih teritorija i Avganistana. Put koji je trajao godinu dana – Oklanda su tokom puta pratile njegove dve neudate sestre, cela vlada i vojska koja je brojala deset hiljada ljudi – kulminirao je u velikom *darbaru*, tj. državnom sastanku u Firozpuru, na granici između Indije, koju je kontrolisala Britanija, i Pandžaba.

Ugovor između ove dvojice aktera bio je veoma važan za britanski vojni pohod. Maharadža Randžit Sing bio je svestan ovoga. Mesec dana je odlagao potpisivanje ugovora i tako naterao

Oklanda da pošalje svoje trupe u Avganistan preko planinskih prevoja po čičoj zimi.

Ova priča odvija se tokom tih mesec dana.

Lord Okland, njegove sestre, njegov politički sekretar i šef protokola istorijske su ličnosti, kao i maharadža Randžit Sing i njegov premijer. Darbar se desio onako kako sam ga opisala, kretanje britanske vojske okvirno je tačno.

Marijana Givens, Hari Ficdžerald, beba Sabur i njegova porodica, i Saat Kaur, maharadžina najmlađa žena, plodovi su moje mašte.

Prolog

*nedelja, 17. novembar,
1838. godine*

U dva sata po ponoći, šeih Valijula Karakoja otvorio je oči. Dugi niz godina, tokom kojih se molio u određenim časovima, razvio je u njemu istančan osećaj za vreme. Ponekad je sebi dozvoljavao pomisao na to da bi znao kada da se opere i stane pred svog boga čak i da ga zatvore u tamnicu bez prozora u tvrđavi Lahor, čiji zidovi učutkuju poziv na molitvu.

Stesao se i rukom potražio šal. Mesečina se provlačila kroz balkon i padala poput novčića na molitveni tepih postavljen prema zapadu ka Meki, a njegovi uglovi bili su povijeni da bi se odvratio zlo. Drveni prstenovi zavese tiho su zazvečali kada je polako prošao kroz vrata ka malom stolu na kojem su bili posuda s vodom i bronžani umivaonik. Nakon ponoći, umivao se hladnom vodom za molitvu, molitvu koja je bila obavezna samo za one koji su bili upućeni u mistične rituale islama.

„Bog je dobar“, prošaputao je dok je brisao lice.

Okrenut zidu kako nijedno biće ne bi stalo između njega i boga, šeih je stajao uspravno, prekrštenih ruku i poluzatvorenih očiju.

*„U ime Alaha Milostivog, Samilosnog:
Sva hvala pripada Alahu, Gospodaru svih svetova;
Milostivom, Samilosnom,*

*Vladaru sudnjeg dana.
Mi se jedino Tebi molimo i od Tebe jedino pomoć tražimo.
Uputi nas na pravi put,
Put onih kojima si udelio Svoje blagoslove, na koje se nije izlila
srdžba, i onih koji nisu zalutali.“*

Dok je izgovarao reči molitve, napustio je svoje telo i prepustio se snovima: slike u njegovom umu bile su toliko zaslepljujuće da nije mogao da pronađe reči kojima bi ih opisao i najnaprednijim članovima mističnog bratstva koje je predvodio već dvadeset pet godina.

Očiju uprtih u prostirku ispred sebe, šeih se polako kretao u laganom plesu svoje molitve. Savijao se, uspravljao i klanjao, oslanjao čelo na podne ploče ispod resa svog molitvenog tepiha, što su njegova braća muslimani radili tokom hiljadu i trista godina, govorio dostojanstvenim arapskim jezikom u šaputavom ritmu pri svetlosti meseca.

Kiša koja je pljuštala pre zore prestala je kada se pojavilo sunce koje je slabašno osvetljavalo šeihovu kuću i kaldrmisani trg gde se nalazila.

Svetlo je jačalo i nalazilo svoj put kroz uske ulice i bazare grada Lahor. Širilo se preko mokrih paviljona i dvorišta Citadele maharadže Randžita Singa, velikog mermernog utvrđenja koje je štitilo grad svojim drevnim zidinama.

U osmougaonoj kuli u severozapadnom delu Citadele, maharadžin najmlađi talac odbijao je šolju mleka.

Sabur nije hteo da pije iz šolje kojom ga je mamila sluškinja. Stežući usne, okrenuo je glavu na drugu stranu.

„Oh, Sabur baba“, pevušila je devojka, pažljivo se osvrćući dok je pružala šolju, „popij ovo, slatko je.“

„Neću“, odlučno reče dete i odmaršira dok su mu ramena poskakivala u ritmu koraka. Stigavši u sigurnost postelje gde je njegova majka sedela rasplićući svoju kosu, sklupčao se pored nje i pratio sluškinju razrogačenim, zabrinutim očima.

„Šta je bilo, dušo moja?“ Njegova majka napući usne i posla mu poljubac. „Zašto ne želiš svoje mleko? Ti voliš mleko.“ Nakrivivši

glavu, Mamtaž Bano je proučavala Sabura i smešila se. Kestenjasta kosa joj je u talasima padala preko ramena i ležala u njenom krilu poput sjajnog slapa.

„Oh, Rešma, zar nije Sabur najslađa beba u celom Lahoru?“ pitala je svojim detinjim glasom.

„Jeste, bibi“, promrmljala je sluškinja, potvrdno klimajući glavom. Šolja u njenoj ruci se zaljuljala, stvarajući talasiće na površini mleka.

Ali Sabur nije hteo mleko. Otpuzao je ispod kreveta, čak se ni njegova gola stopala nisu videla. Seo je tamo, tvrdoglavo odbijajući svoj doručak.

„Dobro, onda će tvoj *ami* dobiti tvoj doručak“, reče njegova majka. „Ami voli toplo slatko mleko.“

Mamtaž Bano je ispružila ruku da uzme šolju, a teška vezena svila spala je sa njenog nežnog zgloba. Sluškinja je pokušala da joj je oduzme, šireći oči. „Ne, bibi. Mleko je za Sabura“, opirala se sluškinja, ali Mamtaž Bano ju je ipak uzela. Napravila je učtiv ali ipak zapovedni pokret.

Dok je njegova majka uzimala šolju iz Rešminih ruku, Sabur je u žurbi ispuzao iz svog skrovišta otvorenih usta, ubrzanog daha. Sa ivice postelje dovukao se, rumeneći, do majčinog kolena na vreme da vidi kako ona diže šolju do svojih usana i otpija.

Za trenutak je vladala tišina. Onda je Sabur počeo da vrišti.

„Šta je bilo, dušo moja?“ upitala je Mamtaž Bano, pružila ruku i pogladila Saburovo lice slobodnom rukom, ali on nije mogao da odgovori. Mogao je samo da vrišti i trese glavom levo-desno dok su mu usta bila otvorena koliko god je mogao da ih otvori, a oči čvrsto zatvorene.

Sluškinja je ukočeno stajala dok je rukama stiskala uši da ne sluša dečiji plač. Onda ga je, mrmljajući izvinjenje, zgrabila i pobešla.

Ne zastajkujući na vratima da pokupi svoje papuče, Rešma je pobešla, sa detetom koje je vrištalo na njenom boku, pored soba čiji su je stanari nezainteresovano pogledali. Teško dišući, popela se uz kamene stepenice do spoljašnjih vrata i potrčala preko vlažnog dvorišta ka vrtovima namenjenih ženama.

Bili su sami. Obliznja fontana je žuborila. Rešma je posadila Sabura na hladnu ivicu mermerne fontane, obrisala mu suze i sline sa lica. Njegovi beskrajni, očajni jecaji govorili su joj da se njegovo srce slamalo.

„Zašto plačeš?“ pitala ga je glasom koji je drhtao. „Ništa se nije dogodilo. Ništa.“

Stražari su pili vodu u blizini vrata koja su vodila u kulu. Zaklonjena čempresom od njihovih pogleda, Rešma je natakla svoj prljavi veo preko glave i klekla pored deteta, ućutkujući ga. Sada, kada je njen strašni posao pošao naopako, mogla je samo da čeka da Saburova majka zaspi samrtnim snom. Kasnije, kada se telo bude otkrilo i kada budu ispitivali Rešmu, ona će se zakleti da su ona i dete sve vreme bili napolju.

Saburova usta su i dalje bila širom otvorena iako je ispuštao samo priгуšene jecaje. Rešma je posegnula prema njemu, ali je povukla ruku.

Današnje zlo počelo je pre godinu dana, ljubomorom i pritajenim šaputanjem, kada je stari maharadža naredio Saburu i njegovoj majci da se iz svog doma, kuće šeiha Valijule, koji je bio udaljen pola kilometra, presele u Citadelu. Maharadža je uporno govorio da će ga jedino Saburovo prisustvo zaštititi od bolesti i smrti. Sabur je ipak bio unuk šeiha Valijule, čoveka čije su tajanstvene sposobnosti bile poznate svima.

Čvorak je zakrećao u čempresu. Rešma je rukama zagrlila kolena. Saburova majka, kojoj je Rešma nekada zavidela na lepoti i statusu, ležala je sada u svojoj spavaćoj sobi smrtno otrovana. Ako Sabur nije mogao da je spase, koja je maharadžina korist od njega?

Rešma pogleda dete. Ako je i posedovao posebne moći kao što su tvrdili ljudi, onda mu one nisu učinile ništa dobro: samo su ga dovele u sadašnje izgnanstvo među mnoge maharadžine žene, i do gubitka majke.

Ćutao je. Rešma ga je podigla u krilo gde je on ravnodušno štucao, odbijajući da sretne njen pogled. Ujela se za usnu. Šta će maharadža učiniti kada sazna za smrt Mamtaz Bano? Svestan ljubomornog vrtloga u svom domu, da li bi shvatio istinu: da otrovna šolja

nije bila namenjena majci, već njenom detetu, njegovom ljubimcu, njegovom malenom čarobnjaku, njegovom Biseru nad biserima?

Rešma je pogledala pored drveta u stražare koji su dremali ispod stubova dok su rukama zaklanjali oči. Maharadža je bio daleko. Logorovao je na svojoj granici sa krunskim dvorom i čekao da se sastane sa Englezima. Rešma se najviše bojala njegove najmlađe maharane, Saat Kaur, čiji sin nije uspeo da privuče maharadžinu ljubav. U sobi na donjem spratu, maharana je čekala vriske koji će biti vesnici Saburove smrti. Kako da Rešma opravda svoj neuspeh?

Krajem svog vela obrisala je Saburovo lice. Koliko drugačije je izgledao sada kada je nestalo njegovog sjaja, kada je nestalo mekog, upitnog pogleda, sada kada ih je zamenila jednostavna iznurenost. Pre današnjeg dana, osim maharadže sa njegovim stalnim zahtevima, Saburov jedini družbenik bila je njegova usamljena, mlada majka. Kako će preživeti sada kada je ostao sam i bez prijatelja?

Rešma je čvrsto zatvorila oči da zaustavi suze, ali one su kapale ispod njenih kapaka i kotrljale se niz obraze. Zašto je ona, koja nikad ništa loše nije učinila, morala da bude nosilac te otrovne šolje? Da li je to bio strah od besa mlade maharane? Da li ju je očvrsnulo njeno sopstveno zatočeništvo, njeni okovi?

„Oprosti mi, Sabure“, šaputala je. „Oprosti mi.“

Novi strah ju je ščepao. Sabur je odbio mleko. Ispuzao je ispod kreveta najbrže što je mogao kada je njegova majka uzela šolju. Da li je on to pokušavao da spreči Mamtaž Bano da popije otrov? *Da li je on znao?*

Bacila je pogled na mirno dete. To nije moguće. Sabur baba je, ipak, bio godinu i po dana star.